

Nr 98.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till barnsjukvården m. m.; given Stockholms slott den 1 mars 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Möller.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, frågan om anslag till statsbidrag till barnsjukvården m. m. och anför därvid:

Inledning.

I årets statsverksproposition (punkten 115) erinrade jag, att vid 1939 års lagtima riksdag (prop. nr 84, rd. skr. nr 215) godkänts vissa grunder för statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett ävensom till driften av dylika avdelningar jämte redan befintliga fristående barnsjukhus. Från rätt till driftbidrag enligt de

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 1 saml. Nr 98.

nya grunderna, som trätt i kraft den 1 januari 1940, hava emellertid tills vidare undantagits de pediatrika klinikerna vid akademiska sjukhuset i Uppsala, lasarettet i Lund samt Norrtulls sjukhus i Stockholm, vilka i egenskap av undervisningssjukhus åtnjuta bidrag från skilda anslag under åttonde huvudtiteln. Beträffande dessa kliniker syntes det nämligen riksdagen böra undersökas, huruvida och i vad mån en jämkning av bidragsgrunderna borde äga rum i syfte att undvika en dubblering av statens understöd. Jag omnämnde även, att en dylik undersökning också verkställdes genom medicinalstyrelsens försorg, ehuru jag då icke hunnit taga ställning till densamma. Slutligen framhöll jag, att den under hösten inträdda statsfinansiella situationen syntes motivera en mera allsidig omprövning av hithörande statsbidragsgrunder. På grund härav föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1940/41 beräkna *dels* till Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett reservationsanslag av 100,000 kronor, *dels ock* till Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m. ett förslagsanslag av 350,000 kronor.

Jag anhåller nu att få återkomma till berörda spörsmål.

Gällande bestämmelser.

Gällande statsbidragsgrunder återfinnas i två kungörelser av den 20 juli 1939, den ena (nr 537) avseende byggnadsbidrag och den andra (nr 538) avseende driftbidrag.

Byggnadsbidrag utgår till landsting eller stad utanför landsting för uppförande eller inrättande av medicinska barnavdelningar vid eller i anslutning till lasarett eller därmed jämställda sjukvårdsinrättningar. Bidraget utgår som regel med högst hälften av byggnadskostnaderna, dock högst 2,500 kronor för plats, som avdelningen med normal beläggning beräknas inrymma. Då inom landstingsområde eller stad, som ej deltager i landsting, medeltalet barn under femton år i förhållande till folkmängden inom sjukvårdsområdet för den senaste femårsperiod, för vilken officiella siffror finnas tillgängliga, överstiger motsvarande medeltal för hela riket, må, därest Kungl. Maj:t med hänsyn till sjukvårdsområdets skatteunderlag, skattebörd eller andra särskilda omständigheter så prövar skäligen, förhöjt statsbidrag kunna utgå. Denna förhöjning utgår för sjukvårdsområde, där nyssnämnda medeltal med högst 30 procent överstiger motsvarande medeltal för hela riket, med högst 500 kronor för vårdplats samt för sjukvårdsområde, där sagda medeltal med mer än 30 procent överstiger motsvarande medeltal för hela riket, med ytterligare 500 kronor för vårdplats, dock att statsbidraget i intet fall må överstiga verkliga kostnaden för platsernas inrättande, däri ej inräknade utgifter för anskaffande av tomt och inventarier. Statsbidrag må sammanlagt utgå för högst 2 vårdplatser på varje tal av 10,000 av sjukvårdsområdes invånare.

Kungörelsen gäller från och med den 1 januari 1940. Såsom övergångsbestämmelse stadgas dock, att om landsting eller stad, som ej deltager i landsting, efter den 1 januari 1939 påbörjat uppförande eller inrättande av barn-

avdelning, må statsbidrag enligt kungörelsen utgå, där synnerliga skäl därtill äro. Ansökan om statsbidrag skall i sådant fall ingivas före utgången av år 1941.

Driftbidrag utgår för samma avdelningar, som kunna komma i åtnjutande av byggnadsbidrag, samt dessutom till redan befintliga barnavdelningar eller fristående barnsjukhus, vilka ägas av landsting, kommun, kommunalförbund, förening eller stiftelse. Bidraget utgår som regel med 2 kronor för dag och barn under 15 år, på villkor att för barn, tillhörande anstaltens sjukvårdsområde, icke uttages högre legosängsavgift än 1 krona 50 öre per dag. Under enahanda betingelser som gälla beträffande förhöjt byggnadsbidrag må Kungl. Maj:t bevilja förhöjt driftbidrag med respektive 25 och 50 öre om dagen. Statsbidrag må sammanlagt icke utgå för flera platser än 2 på varje 10,000-tal av sjukvårdsområdets invånare, dock att, där avdelning delvis är avsedd för barn från andra sjukvårdsområden, statsbidrag må utgå för det ytterligare antal platser, som Kungl. Maj:t på därom gjord framställning kan finna skäl medgiva.

Statsbidrag utgår i princip endast för avdelning eller sjukhus, som förestås av läkare med behörighet till lasarettsläkarbefattning vid medicinsk barnavdelning. Utan hinder härav må dock under en tid av högst 10 år från kungörelsens ikraftträdande den 1 januari 1940 bidrag utgå jämväl för vårdplatser för barn, som anordnats å eller i anslutning till medicinsk avdelning för vuxna och står under tillsyn och ledning av läkaren vid denna.

Utredning beträffande de pediatrika klinikerna i Uppsala, Lund och Stockholm.

Från rätt till driftbidrag enligt nu angivna grunder hava av skäl, som inledningsvis berörts, tills vidare undantagits de pediatrika klinikerna vid akademiska sjukhuset i Uppsala, lasarettet i Lund samt Norrtulls sjukhus i Stockholm. Dessa åtnjuta i egenskap av undervisningssjukhus *statsbidrag från skilda anslag under åttonde huvudtiteln* enligt följande huvudsakliga grunder.

Bidraget till Uppsala-kliniken, vilken inrymmer 60 vårdplatser, utgår som en del av det tillskott, som staten årligen lämnar till driften av akademiska sjukhuset i dess helhet på grundval av ett mellan universitetet och Uppsala läns landsting år 1900 träffat avtal, avseende tillhandahållande åt landstinget av visst antal vårdplatser å akademiska sjukhuset. Därest från landstinget utgående vårdavgifter, som fastställas för varje år, samt vissa andra inkomster, däribland anslag från stat eller kommun till sjukvården vid sjukhuset, icke skulle förslå till täckande av kostnaderna för patienterna från Uppsala län, skola nämligen staten och landstinget enligt avtalet bestrida hälften vardera av bristen. Statens kostnad härför har för innevarande budgetår beräknats till 226,900 kronor samt för nästa budgetår till 316,900 kronor. Därjämte lämnar staten visst bidrag till nedbringande av legosängsavgifterna för

obemedlade eller mindre bemedlade patienter från ort utom Uppsala län, närmast i syfte att tillföra sjukhuset ur undervisnings- och forskningssynpunkt betydelsefullt klientel. För detta ändamål har under de senaste budgetåren avsetts ett belopp av 15,000 kronor, men för nästa budgetår har beloppet av besparingsskäl sänkts till 5,000 kronor. Härutöver bestrider staten vissa andra smärre utgifter för sjukhuset, vilka dock i detta sammanhang sakna betydelse.

Bidraget till pediatrika kliniken i Lund, omfattande 66 vårdplatser, utgår på grund av ett mellan staten och Malmöhus läns landsting år 1937 träffat avtal. Enligt detta har staten åtagit sig att som bidrag till driften av länets sjukvårdsinrättningar i Lund erlægga 10 procent av vissa angivna kostnader för sådana avdelningar, som icke i annan ordning åtnjuta statsbidrag, dock att bidragsbeloppet icke må överstiga 190,000 kronor för år. Efter 1938 års dagskostnad skulle bidraget utgöra ungefär 73 öre per underhållsdag.

Till driften av pediatrika kliniken vid Norrtulls sjukhus, som inrymmer 75 vårdplatser, utgår enligt ett mellan staten och Stockholms stad år 1931 träffat avtal 60,000 kronor av statsmedel samt 50,000 kronor av allmänna barnhusets medel. Därjämte lämnar staten ett mindre bidrag till nedsättande av vårdavgifterna för barn, som ej äga hemortsrätt i Stockholm. För löpande budgetår har sistnämnda bidrag beräknats till 8,000 kronor samt för nästa budgetår till 2,500 kronor. Vid sidan härav bidrager staten med 5,700 kronor per år till en i anslutning till kliniken anordnad pediatrik poliklinik.

För samtliga tre kliniker gäller dessutom, att staten tillhandahåller överläkare, vilka i egenskap av professorer uppbära avlöning från universitetens respektive karolinska institutets stater.

Till komplettering härav må nämnas, att Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt för sjuka barn jämväl i viss utsträckning tjänstgör som undervisningsanstalt i pediatrik och för ändamålet erhåller ett mindre bidrag från karolinska institutet (2,500 kronor). Detta bidrag är dock icke av den art, att det påkallar uppmärksamhet i förevarande sammanhang. Jag lämnar det därför åsido i den följande framställningen. Ifrågavarande anstalt har ej heller undantagits från rätt till driftbidrag enligt de nya grunderna.

I skrivelser den 31 augusti och 31 oktober 1939 har medicinalstyrelsen, som anbefallts att med beaktande av vad riksdagen anförvt verkställa omprövning av grunderna för statsbidrag till de pediatrika klinikerna, inkommit med utredning och förslag i ämnet. Styrelsen har därvid överlämnat yttranden från direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala, landstingets förvaltningsutskott i Malmöhus län samt Stockholms stads sjukhusdirektion. Dessa yttranden innehålla i huvudsak följande.

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala anför bland annat:

Statens bidrag under åttonde huvudtiteln till akademiska sjukhusets drift vore helt och hållet motiverat av att sjukhuset vid sidan av sin sjukvårdande uppgift även hade att tillgodose den medicinska undervisningen och forskningen. Detta bidrag avsåge sålunda ej att understödja någon speciell vårdform vid sjukhuset. Däremot utginge i vanlig ordning driftbidrag under femte

huvudtiteln till sjukhusets vårdplatser för lungtuberkulos, tidigare förlagda inom den s. k. bröstkliniken och numera inom centralsanatoriet. Den omständigheten, att staten redan i annan ordning bidroge till akademiska sjukhusets drift, borde därför enligt direktionens mening ej utgöra hinder för tillämpningen av de för övriga län gällande grunderna i fråga om driftbidrag för vårdplatser å sjukhusets pediatriiska klinik. Den dubblering av statens bidrag för dessa vårdplatser, som därigenom i viss mån kunde sägas uppkomma, vore fullt berättigad, enär de båda bidragen avsåge olika slag av kostnader, det ena den av den medicinska undervisningen vid sjukhuset betingade merkostnaden, det andra den normala sjukvårdskostnaden.

Akademiska sjukhuset dreves av universitetet i Uppsala men kunde i alla avseenden sägas fylla funktionen av ett vanligt centrallasarett för länet, och dess ekonomi uppbyres väsentligen av bidrag från landstinget. Statens bidrag till lungtuberkulosvården, som numera inginge i centralsanatoriets egen budget, hade tidigare, då tuberkulossjukvård meddelats å den s. k. bröstkliniken inom sjukhuset, utgått till sjukhuset och ej till landstinget. Det kunde i analogi härmed ifrågasättas, om icke driftbidraget till barnsjukvården borde utgå till sjukhuset. En sådan anordning skulle, under förutsättning av bibehållen proportion i sjukhusets budget mellan de statliga driftbidragen under åttonde huvudtiteln och landstingets bidrag, innebära, att bidraget till barnsjukvården komme landstinget till godo med $\frac{3}{4}$ av sitt belopp, medan den återstående fjärdedelen skulle minska statens utgifter för täckande av bristen vid sjukhuset. Vid tillämpningen av avtalet mellan universitetet och landstinget hade man emellertid syftat till en sådan fördelning mellan bidragen från stat och landsting, att landstinget komme att bära så stor del av sjukhusets driftkostnader, som kunde anses motsvara de egentliga sjukvårdsbehoven. Enligt sjukhusets stat för budgetåret 1939/40 beräknades landstingets bidrag komma att motsvara en vårdavgift av 7 kronor 58 öre för dag och patient, tillhörande landstingsområdet, däri inräknad den av landstinget fastställda avgift, som erlades av patienten. Landstinget hade sålunda att bära relativt stora sjukvårdsutgifter, och i stort sett torde dess bidrag till akademiska sjukhusets drift motsvara de kostnader, som skulle åvila landstinget för drivande av ett vanligt centrallasarett utan medicinsk undervisning. Då det nya statsbidraget till driften av medicinska barnavdelningar tillkommit för att minska de landstingen åvilande kostnaderna för dylika avdelningar, syntes det direktionen rättvist, att för Uppsala läns vidkommande detta statsbidrag oavkortat komme landstinget till godo, antingen så att det utbetalades direkt till landstinget eller så att det rekvirerades av sjukhuset och fördes i avräkning på de vårdavgifter, som landstinget enligt avtalet hade att erlägga till sjukhuset.

I fråga om utomlänspatienter på sjukhusets pediatriiska klinik intog de till Stockholms län hörande patienterna en särställning. Mellan detta läns landsting och akademiska sjukhuset gällde nämligen ett avtal, som bland annat innebure en förbindelse för sjukhuset att till landstingets förfogande hålla 10 platser på allmän sal för barnsjukdomar mot att landstinget ersatte sjukhuset hela vårdkostnaden efter avdrag av den för patienten erlagda vårdavgiften, vilken senare vore fastställd till samma belopp som vid Stockholms läns egna sjukvårdsinrättningar. Skulle Stockholms läns landsting önska bibehålla denna anordning, syntes det vara fullt naturligt och rimligt, att statligt driftbidrag utginge till Stockholms läns landsting för dessa platser. Huruvida ett sådant bidrag skulle utbetalas direkt till landstinget eller till sjukhuset och av detta gottskrivas landstinget, vore en detalj, som kunde regleras efter överenskommelse mellan de båda parterna.

På grund av det anförda föreslår direktionen, att statsbidrag till driften av den pediatrika kliniken vid akademiska sjukhuset skall utgå enligt samma grunder som för de av landstingen själva drivna barnavdelningarna.

Malmöhus läns landstings förvaltningsutskott framhåller, att det statsbidrag, som på grund av det år 1937 träffade avtalet utginge till lasarettet i Lund, närmast utgjorde ersättning för att lasarettets avdelningar vore upplåtna för den medicinska undervisningen vid Lunds universitet. Ifrågavarande bidrag hade därjämte varit till beloppet ringa samt, såvitt ditintills kunnat bedömas, icke ens täckt de av nämnda undervisning föranledda merkostnaderna. På grund därav funne avdelningen icke skäl föreligga att från driftbidrag enligt förberörda kungörelse utesluta pediatrika kliniken i Lund.

Stockholms stads sjukhusdirektion erinrar, att staden genom överenskommelse år 1932 från allmänna barnhuset övertagit förvaltningen av Norrtulls barnsjukhus samt att principen därvid varit, att staden icke skulle vidkännas ökad kostnad för barnsjukhuset. Staden hade under år 1931 utbetalat omkring 94,000 kronor till barnhuset som ersättning för medellösa stockholmsbarns vård å barnkliniken. Stadens motsvarande nettokostnader för klinikens drift under år 1938 hade utgjort cirka 150,000 kronor, varvid värdet av lokalernas disposition beräknats till det ursprungligen avsedda beloppet av 70,000 kronor. Staden finge alltså nu vidkännas avsevärt större kostnader för den vid Norrtulls sjukhus bedrivna barnsjukvården än fallet varit före sjukhusets överförande till stadens förvaltning. Direktionen har vidare framhållit, att, oavsett om statsbidrag enligt förenämnda kungörelse komme att utgå till ifrågavarande klinik eller icke, det bleve nödvändigt att även där genomföra den avgiftssänkning, som vid andra barnsjukhus i staden bleve en följd av de nya statsbidragsbestämmelserna.

Medicinalstyrelsen har under åberopande av de sålunda avgivna yttrandena ansett skäl icke föreligga att från rätt till driftbidrag enligt de nya grunderna utesluta klinikerna i Uppsala och Lund. Enligt styrelsens mening bör statsbidraget för de av Uppsala läns landsting disponerade vårdplatserna å kliniken vid akademiska sjukhuset utbetalas direkt till landstinget. Frågan angående vilken, som skulle uppbära eventuellt beviljat driftbidrag för de vårdplatser å samma klinik, vilka stode till Stockholms läns landstings förfogande, syntes styrelsen böra framdeles upptagas till prövning i samband därmed, att frågan om driftbidrag till dessa platser jämlikt gällande kungörelse underställdes Kungl. Maj:ts prövning.

För bedömande av frågan, huruvida en jämkning av grunderna för statsbidrag till pediatrika kliniken vid Norrtulls sjukhus borde vidtagas, har medicinalstyrelsen funnit nödvändigt att verkställa en utredning angående det statsbidrag, som jämlikt den nya driftbidragskungörelsen kunde beräknas utgå för samtliga fyra i Stockholm befintliga barnsjukvårdsanstalter. Denna utredning, som grundar sig på vissa av Stockholms stads sjukhusdirektion lämnade uppgifter samt andra för styrelsen kända förhållanden, har lett till följande resultat, avseende förhållandena under år 1938.

Anstalt	Antal underhållsdagar	Därav för		Antal dagar, var- under varje plats varit belagd	Antal vårdplatser	Därav för		Beräknat antal statsbidragsberättigade vårdplatser för	
		stockholmsbarn	landsortsbarn			stockholmsbarn	landsortsbarn	stockholmsbarn	Summa stockholms- och landsortsbarn
Norrtulls sjukhus ..	24,933	18,455	6,478	332	75	55	20	29	49
Sachsska barnsjukhuset	15,069	12,461	2,608	327	46	38	8	20	28
Kronprinsessan Lovisas vårdanstalt	19,984	16,033	3,951	246	81	65	16	34	50
Barnsjukhuset Samariten	21,875	20,081	1,794	337	65	60	5	31	36
Summa	81,861	67,030	14,831	—	267	218	49	114	163

I anslutning härtill har styrelsen anfört huvudsakligen följande.

Då Stockholms stad hade ett invånarantal av 570,771, syntes i anledning av föreskriften, att statsbidrag icke samtidigt finge utgå för flera vårdplatser än två på varje tal av 10,000 av stadens invånare, detta bidrag endast kunna beviljas för 114 med stockholmsbarn belagda vårdplatser, vilket utgjorde omkring 52 procent av dessa platser. Under förutsättning av enahanda procentuell fördelning å envar av de fyra stockholmsanstalterna, skulle statsbidrag utgå för cirka 29 med stockholmsbarn belagda platserna vid Norrtulls sjukhus, innebärande ett sammanlagt statsbidrag av $(29 \times 2 \times 365)$ 21,170 kronor. Genom sänkning av dagavgiften uppstode emellertid samtidigt en inkomstminskning, som av sjukhusdirektionen uppskattades till cirka 10,200 kronor, vadan nettointkomsten för dessa platser stannade vid omkring 10,970 kronor.

Enligt gällande kungörelse kunde emellertid, där barnavdelning delvis vore avsedd för barn från annat sjukvårdsområde än det, inom vilket avdelningen vore belägen, statsbidrag utgå för det ytterligare antal vårdplatser, som Kungl. Maj:t på därom gjord framställning kunde finna skäl medgiva. I anledning av denna bestämmelse syntes man böra räkna med, att statsbidrag komme att utgå till ytterligare 49 vårdplatser vid stockholmsanstalterna, varav 20 å Norrtulls sjukhus. Enligt den för sjukhuset för år 1938 avgivna årsberättelsen hade å allmän sal vårdats patienter mot en dagavgift av 4 kronor 50 öre under tillhoppa 4,602 dagar samt mot en dagavgift av 6 kronor under tillhoppa 1,872 dagar, samtliga avseende landsortsbarn. Därest statsbidrag skulle hava utgått jämväl för dessa, skulle detta hava uppgått till $(4,602 + 1,872 \times 2)$ 12,948 kronor. Då detta statsbidrag enligt styrelsens uppfattning bort utgå allenast under förutsättning, att högre vårdavgift än 1 krona 50 öre för dag och barn icke uttagits, skulle detta hava föranlett en minskad inkomst med 22,230 kronor. Av denna anledning skulle sålunda en nettominskning av $(22,230 - 12,948)$ 9,282 kronor hava uppstått. Emellertid hade från och med budgetåret 1938/39 under åttonde huvudtiteln ett anslag av 8,000 kronor beviljats till nedsättande av vårdavgifterna för barn, som ej ägde hemorts rätt i Stockholm. Den verkliga inkomstminskning, som skulle hava uppstått, därest i enlighet med nu angivna grunder statsbidrag för år 1938 utgått för de å

ifrågavarande klinik vårdade landsortsbarnen, syntes sålunda kunna beräknas till (9,282 — 8,000) 1,282 kronor.

Av de sålunda verkställda beräkningarna framginge, att, därest statsbidraget utginge enligt i driftbidragskungörelsen angivna grunder, staden kunde för den pediatrika kliniken vid Norrtulls sjukhus beräknas erhålla ett icke obetydligt nettobelopp, vilket för år 1938 skulle hava utgjort, om man endast räknade med å kliniken intagna stockholmsbarn, omkring 10,970 kronor, men om man räknade med såväl stockholmsbarn som landsortsbarn (10,970 — 1,282) 9,688 kronor. De föreliggande uppgifterna syntes visserligen utvisa, att stadens utgifter för klinikens drift uppgått till högre belopp för år än vad som torde hava beräknats vid den år 1932 träffade uppgörelsen, men då jämlikt nyssnämnda uppgörelse ävensom av riksdagen senare fattade beslut statsbidrag med relativt högt belopp (60,000 + 8,000) 68,000 kronor, redan utgå med en krona för dag och barn. Vad däremot beträffar de vårdplatser, vilka plägade beläggas med landsortsbarn, funne styrelsen skäligen, att staden beviljades statsbidrag jämlikt den nya kungörelsen allenast med belopp, som i huvudsak täckte de utgifter, vilka pålades staden genom kungörelsens tillämpning. Styrelsen ansåge därför, att kungörelsen borde gälla för den pediatrika kliniken vid Norrtulls sjukhus med den ändringen, att för de vårdplatser, som belades med barn från Stockholms stad, statsbidraget skulle utgå med en krona för dag och barn. Vad däremot beträffar de vårdplatser, vilka plägade beläggas med landsortsbarn, funne styrelsen statsbidrag böra utgå med i kungörelsen angivet belopp eller med två kronor för dag och barn.

I ärendet har *statskontoret* den 27 november 1939 avgivit utlåtande. Statskontoret finner det principiellt mindre tillfredsställande, att de pediatrika klinikerna vid akademiska sjukhuset i Uppsala, lasarettet i Lund och Norrtulls sjukhus jämsides med bidragen från åttonde huvudtiteln skulle erhålla driftbidrag från anslag under femte huvudtiteln. Därest anledning föreläge att i högre grad än hittills tillgodose dessa sjukvårdsinrättningar med statsbidrag, syntes detta böra ske i samband med en revision av de regler, som nu tillämpades med avseende å finansieringen av kostnaderna för driften vid inrättningarna.

Medelsbehovet för budgetåret 1940/41.

Medicinalstyrelsen har ävenledes framlagt beräkningar angående medelsbehovet för nästa budgetår.

Beträffande anslagsbehovet för driftbidragen till barnsjukhusen och barnavdelningarna anför styrelsen därvid:

Enligt en i propositionen i ämnet den 10 februari 1939 (nr 84) intagen tabell för den medicinska barnsjukvården funnes vid 1937 års utgång omkring 695 stadigvarande vårdplatser. Det beräknades, att statsbidrag skulle komma att erfordras för 650 av dessa platser samt att medelbeläggningen skulle komma att utgöra 330 dagar för år. Det hade sålunda räknats med, att statsbidrag icke skulle kunna utgå till 45 av de 695 platserna. Av de inom Stockholms stad befintliga, med barn från staden belagda 218 vårdplatserna syntes emellertid, såsom av det anförda framginge, dylikt bidrag icke kunna beviljas för (218 — 114) 104 platser. Motsvarande siffra för barnsjukhuset i Göteborg med dess 149 platser kunde på grundval av inhämtade uppgifter beräknas till (145 — 54) 91. Då man kunde förvänta, att ett likartat förhållande skulle göra

sig gällande även inom ytterligare något sjukvårdsområde, syntes det styrelsen numera antagligt, att av de redan befintliga vårdplatserna endast omkring 490 skulle för budgetåret 1940/41 bliva berättigade till driftbidrag. Detta bidrag borde beräknas för varje dag av året beträffande de statsbidragsberättigade vårdplatser i Stockholm och Göteborg, vilka vore belagda med barn från respektive städer. Däremot syntes det vara till fyllest, att i fråga om övriga statsbidragsberättigade vårdplatser räkna med bidrag för allenast 330 dagar per år.

Enligt dessa grunder skulle för ändamålet erfordras 324,882 kronor. Härtill borde i anslutning till tidigare verkställda beräkningar läggas det belopp, som kunde erfordras för 60 nytillkommande platser eller $(60 \times 2 \times 330)$ 39,600 kronor. Tillhoppa skulle sålunda erfordras ett belopp av $(324,882 + 39,600)$ 364,482 kronor, vilket med hänsyn till den enligt kungörelsen föreliggande möjligheten av förhöjt statsbidrag borde höjas till 370,000 kronor.

I fråga om anslagsbehovet för bidrag till inrättande av nya vårdplatser erinrar medicinalstyrelsen, att behovet av nya vårdplatser för barn å medicinska avdelningar i förenämnda proposition uppskattats till 916. Med denna utgångspunkt och vid bifall till förslaget om förhöjda byggnadsbidrag till de sjukvårdsområden, där antalet barn under 15 år översteg rikets medeltal, hade statens kostnader för dessa vårdplatser inrättande beräknats till sammanlagt i runt tal 2,450,000 kronor. Denna kostnad förutsattes bliva fördelad på ett tiotal år. I anslutning härtill borde för nästa budgetår upptagas ett reservationsanslag av 245,000 kronor för ändamålet.

Statskontoret har i sitt utlåtande framhållit, att därest vad statskontoret anfört beträffande de pediatrika klinikerna vunne beaktande, syntes en betydande reduktion av det beräknade anslaget till driften av barnavdelningar m. m. kunna äga rum. Ämbetsverket uppskattade det belopp, varmed anslagssumman sålunda skulle kunna minskas, till 142,000 kronor. Beträffande anslagsberäkningen i övrigt har ämbetsverket erinrat, att departementschefen i förenämnda proposition räknat med en medelbeläggning för samtliga vårdplatser av 330 dagar för år. Då medelbeläggningen för befintliga vårdplatser i Stockholm och Göteborg icke borde beräknas annorlunda än för vårdplatserna i övrigt, har ämbetsverket funnit en ytterligare reduktion av anslaget möjlig i förhållande till medicinalstyrelsens förslag.

Departementschefen.

Den verkställda utredningen utvisar, att de under åttonde huvudtiteln utgående bidragen till pediatrika klinikerna i Uppsala och Lund närmast avse att täcka den merkostnad, som är förenad med den medicinska undervisningen vid dessa kliniker. I båda fallen föreligga också avtal, som reglera förhållandet, därest jämsides med undervisningsbidraget annat statsunderstöd skulle komma att utgå till respektive sjukhus. För Uppsalaklinikens del skulle en tillämpning av avtalet mellan universitetet och Uppsala läns landsting medföra, att statsbidraget enligt den nya kungörelsen utginge direkt till akademiska sjukhuset och därmed i sin mån bidroge till att minska den brist, som staten och landstinget enligt avtalet hava att gälta till hälften vardera. I fråga om Lunda-kliniken innebär det mellan staten och Malmöhus

läns landsting träffade avtalet, att bidraget från åttonde huvudtiteln automatiskt upphör att utgå för sådan avdelning, som i annan ordning kommer i åtnjutande av statsbidrag. Under sådana förhållanden finner jag skäligt, att den nya driftbidragskungörelsen vinner tillämpning jämväl på dessa kliniker.

Beträffande kliniken vid Norrtulls sjukhus ligga förhållandena annorlunda till. Den mellan staten och Stockholms stad träffade ekonomiska uppgörelsen angående upprätthållande av ifrågavarande klinik tager nämligen sikte icke enbart på undervisningskostnaden utan på utgifterna för sjukhuset som sådant. Här föreligger alltså icke samma anledning för staten att lämna bidrag enligt den nya kungörelsen som i fråga om klinikerna i Uppsala och Lund. Då emellertid, såvitt utredningen giver vid handen, staden fått vidkännas större kostnader för klinikkens drift än som ursprungligen beräknats samt den nya kungörelsens bestämmelse om nedsättning av dagavgiften vid barnsjukvårdsanstalter, till vilka statsbidrag utgår, torde komma att åsamka staden ytterligare utgifter för vård å kliniken av i Stockholm hemmahörande barn, kunna onekligen vissa skäl anföras till stöd för ökat bidrag från statens sida. Jag är ock benägen förorda, att sådant bidrag skall utgå i huvudsaklig överensstämmelse med vad medicinalstyrelsen föreslagit, helst som giltighetstiden för det med staden träffade avtalet utgår den 1 juli 1942. Vid detta statsbidrag torde dock beträffande patienter från ort utom Stockholm icke rimligen böra knytas strängare villkor än att dagavgiften skall nedsättas med ett belopp motsvarande statsbidraget. Styrelsen har i detta hänseende utgått från lika dagavgift — 1 krona 50 öre — för alla patienter å allmän sal.

I anslutning till vad jag inledningsvis antytt har jag ock haft under övervägande, huruvida en ändring i besparingssyfte av gällande statsbidragsgrunder lämpligen kunde genomföras. De undersökningar, som i detta hänseende verkstälts inom departementet, hava emellertid givit vid handen, att en begränsning av ifrågavarande statsbidrag icke låter sig genomföras utan betydande olägenheter. Jag har därför avstått från att föreslå åtgärder i sådant syfte.

Vid nu angivna förhållanden torde medelsbehovet för bidrag till hithörande anstalter under nästa budgetår kunna uppskattas i huvudsaklig anslutning till medicinalstyrelsens förslag. Anslaget till driften av ifrågavarande anstalter lär därvid, med hänsyn till ovissheten i kalkylerna för det första året, böra upptagas med i runt tal 350,000 kronor, medan anslaget till inrättande av nya barnavdelningar torde böra avrundas uppåt till 250,000 kronor. Jag vill upplysningsvis nämna, att ansökningar om byggnadsbidrag hittills ingivits och av medicinalstyrelsen tillstyrkts för ett sammanlagt belopp av 212,500 kronor. Med hänsyn härtill och för att bereda möjlighet till bidrag för ytterligare ett antal platser torde anslaget icke böra upptagas till lägre belopp än 250,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de ändrade bestämmelser för driftbidrag till ifrågavarande anstalter, som av mig i det föregående förordats, att gälla tills vidare från och med den 1 januari 1940;

dels ock för budgetåret 1940/41 anvisa

a) till *Bidrag till driften av barnavdelningar vid lasarett m. m.* ett förslagsanslag av 350,000 kronor,

b) till *Bidrag till uppförande eller inrättande av barnavdelningar vid lasarett m. m.* ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Stig Wernstedt.
